

Техніки і матеріали олійного живопису

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>02 Культура і мистецтво</i>
Спеціальність	<i>023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація</i>
Освітня програма	<i>Образотворче мистецтво</i>
Статус дисципліни	<i>Вибіркова</i>
Форма навчання	<i>очна(денна)/заочна</i>
Рік підготовки, семестр	<i>3 курс, осінній семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>4 кредити ЄКТС/ 120 год.</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>залік</i>
Розклад занять	<i>http://roz.kpi.ua</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Лектор: кандидат мистецтвознавства, доцент, Коренюк Юрій Олександрович yu.korenyuk@gmail.com Практичні: кандидат мистецтвознавства, доцент, Коренюк Юрій Олександрович yu.korenyuk@gmail.com</i>
Розміщення курсу	<i>https://classroom.google.com/c/MzEwMDMxODgwNTg3</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчання та результати навчання

Дисципліна вивчається для набуття практичного досвіду виконання олійного живопису різними технічними методами.

В результаті засвоєння кредитного модуля студенти мають продемонструвати такі результати навчання:

знання історії та чинних стандартів і нормативних положень проектування коміксів (мальовписів);

здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

здатність інтерпретувати смисли та засоби їх втілення у мистецькому творі;

здатність презентувати художні твори та мистецтвознавчі дослідження у вітчизняному та міжнародному контекстах;

виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях;

аналізувати та обробляти інформацію з різних джерел;

трактувати формотворчі засоби образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку

суспільства, комплексно визначати їхню функціональну та естетичну специфіку у комунікативному просторі;

володіти фаховою термінологією, теорією і методикою образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації мистецьких творів;

розуміти вагому роль українських етномистецьких традицій у стильових рішеннях творів образотворчого, декоративного та сучасного візуального мистецтва;

популяризувати надбання національної та всесвітньої культурної спадщини, а також сприяти проявам патріотизму, національного самоусвідомлення та етнокультурної само ідентифікації.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Навчальна дисципліна викладається в осінньому семестрі 3-го курсу навчання першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація. Для опанування предмета потрібні базові знання з історії світового мистецтва, історії стилів в мистецтві.

3. Зміст навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	Всього	у тому числі		
		Лекції	Практичні	СРС
Живописні фарби на в'язучому з висихаючих олій, їх позитивні якості та недоліки.	18	6	6	6
Технічні вимоги до різних видів ґрунтів, призначених для живопису олійними фарбами.	18	6	6	6
Розчинники олійних фарб та доповнення олійного в'язучого смолами та воском, їх вплив на період висихання олійного в'язучого	18	6	6	6
Сучасна техніка роботи олійними фарбами методом алла пріма.	18	6	6	6
Техніка роботи олійними фарбами на білих ґрунтах фламандським методом з підмальовком, виконаним фарбами на жовтковому в'язучому або олійними фарбами.	18	6	6	6
Техніка роботи олійними фарбами на ґрунтах з кольоровою імприматурою або на кольорових ґрунтах італійським методом.	16	6	4	6
Разом за 7 семестром	106	36	34	36
Залік			2	12
Всього годин	120	36	36	48

4. Навчальні матеріали та ресурси

Базова література

Балакіна М.М. Сучасні уявлення про висихання олійних плівок. Українська академія мистецтва // Дослідницькі та науково-методичні праці : зб. наук. пр. К. 1996. Вип. 3, С. 17–22.
Зозуля Н. Викладання живопису на першому курсі навчально-методичні рекомендації // Українська академія мистецтва. Дослідницькі

та науково-методичні праці. К., 2002. Вип. 9. С. 96 – 103.

Кабаченко В. Особливості застосування технічних прийомів у сучасному олійному живописі // Актуальні питання гуманітарних наук. 2023 Т. 1, Вип. 68. С. 101 – 106.

Лоханько В.Є. Художні матеріали і техніка живопису. Харків, 1938 (друге видання К. 2011).

Матеріали і техніка олійного живопису : навч. посібник / укладач : О. Я. Музика. Умань: ВПЦ «Візаві». 2013.

Олійний живопис // Термінологічний словник-довідник з будівництва та архітектури / Р. А. Шмиг, В. М. Боярчук, І. М. Добрянський, В. М. Барабаш ; за заг. ред. Р. А. Шмига. — Львів, 2010 . С. 138.

Омельченко П. Наука про малярські фарби, матеріяли та техніки. Харків, 1930 (друге видання Львів, 2006).

Свид С.П. Художні техніки. К., 1977

Допоміжна

Білецький П.О. Мова образотворчих мистецтв. К. 1973.

Жердзіцький В.Е. Ахроматичні і хроматичні кольори // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтва. Харків, 2005.

Інформаційні ресурси

<http://www.visual-arts-cork.com/oil-painting.htm> Oil Painting: History, Famous Paintings in Oils.

https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9E%D0%BB%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%B6%D0%B8%D0%B2%D0%BE%D0%BF%D0%B8%D1%81

<https://themarshallgallery.com/post/7357-the-evolution-of-oil-painting-from-classical-to-contemporary-styles> *The Evolution of Oil Painting: From Classical to Contemporary Styles | The Marshall Gallery*

https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9E%D0%BB%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%B6%D0%B8%D0%B2%D0%BE%D0%BF%D0%B8%D1%81

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Лекційні заняття

ЛЕКЦІЯ 1. Живописні фарби на в'язучому з висихаючих олій, їх позитивні якості та недоліки.

Міцність олійного живопису. Матеріали для ґрунту та їх ґрунтовка: метали, дерево, картон, лінолеум, скло, полотно, клей тваринного походження. Засоби для закріплення тваринного клею. Клей рослинного походження. Ґрунти: олійний ґрунт, клейовий ґрунт, желатиновий ґрунт для картону та дерева, клейовий ґрунт (левкас) для картону та дерева, левкас із гіпсом, клейовий ґрунт для полотна, ґрунт з клейстером, емульсійний ґрунт, Веймарський ґрунт, емульсійний ґрунт з цинковими білилами. Фарби на необробленій висихаючій олії, позитивні якості олійних фарб.

Недоліки олійних фарб, їх вибагливість до якостей ґрунту, особливості старіння олійного в'язива, його вплив на колір світлих фарб.

ЛЕКЦІЯ 2. Технічні вимоги до різних видів ґрунтів, призначених для живопису олійними фарбами.

1. Види і склад ґрунтів для олійного живопису, вплив ґрунтів різних видів на технічні і фізико-хімічні характеристики фарбового шару. Живопис олійними фарбами на ґрунтах з клеєвим

в'язучим, на олійних ґрунтах, що є покладеним на попередньо проклеєне полотно і добре просушеним шаром олійної фарби, та емульсійних ґрунтах. Клеєві ґрунти з крейдяними або гіпсовими ґрунтами на дошках, необхідність у лакових ізоляційних шарах зі смол на летких розчинниках. Олійні ґрунти, вимоги до рецептури і якості підготовки. Емульсійні ґрунти, досвід використання, доцільність, рецептури і особливості підготовки.

ЛЕКЦІЯ 3. Розчинники олійних фарб та доповнення олійного в'язучого смолами або воском, їх вплив на період висихання олійного в'язучого.

Леткі розчинники піренової фракції терпентину (скипидару), їх вплив на окислення олійного в'язучого та особливості ведення живопису. Леткі розчинники з розчинами у піреновій фракції скипидару складноефірних смол (лаки), їх властивості і вплив на техніку живопису. Леткі розчинники ароматичних вуглеводнів з дистильованих нафтопродуктів (уайт-спирит, бензин).

Додавання до олійного в'язучого розчиненого в пінені воску до 4% (додається при фабричному виготовленні фарб), його вплив на фарби, техніку живопису, фактуру живопису.

ЛЕКЦІЯ 4. Сучасна техніка роботи олійними фарбами методом алла-пріма.

Особливості ведення живопису в техніці алла-пріма. Ґрунти и для техніки алла-пріма. Манери живопису в техніці алла-пріма.

ЛЕКЦІЯ 5. Метод роботи олійними фарбами на білих ґрунтах в комбінації з фарбами на жовтковому в'язучому фламандським методом.

Первинне моделювання форми методом нанесення розорих олійних лесувань з використанням ґрунту в якості світлого тону. Ранні варіанти використання такого методу на початку XV ст., особливості живописної техніки цього часу (для первинного моделювання форми тінювим тоном використовувалися фарби на жовтковому в'язучому). Пізніші варіанти використаннями фламандського методу з підмальовком олійного фарбою, нанесення лакового ізоляційного шару.

ЛЕКЦІЯ 6. Метод роботи олійними фарбами на ґрунтах з імприматурою та на кольорових ґрунтах італійським методом.

Сутність першого етапу трансформації фламандського методу, що відбувся на початку XVI ст. Імприматура, її види, особливості підготовки. Особливості моделювання форми по тонованому ґрунту. Темні імприматури в італійській техніці живопису, їх вплив на живопис.

Навчальний контент

Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Практичні заняття

Основні завдання циклу практичних занять:

Практичні заняття мають на меті сприяти вивченню властивостей олійних фарб та їх розчинників і опануванню технічними прийомами виконання живопису олійними фарбами сучасним та різними історичними методами.

6. Самостійна робота студента

№ з/п	Назва розділу, теми (окремого питання), що виноситься на самостійне опрацювання	Кількість годин СРС
1	Ознайомитися з властивостями олійних фарб їх перевагами та недоліками.	6

2	Ознайомитися з технічними вимогами до ґрунтів, призначених для живопису олійними фарбами.	6
3	Ознайомитися з властивостями розчинниками олійних фарб та доцільність використання різних розчинників при виконанні живопису різними методами.	6
4	Ознайомитися з технікою роботи олійними фарбами методом алла пріма.	6
5	Ознайомитися з тришаровим методом виконання живопису фламандським методом.	6
6	Ознайомитися з тришаровим методом виконання живопису італійським методом.	6
Підготовка до заліку		12
Всього годин		48

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Опрацьовуючи навчальний матеріал навчальної дисципліни «Техніка олійного живопису», студенти:

на практичних заняттях

демонструють підготовлені презентації з проблемних питань і тем, дають відповіді на запитання викладача.

Відвідуваність і виконання завдань

Для студентів, які бажають повноцінно засвоїти програму курсу й отримати відмінні результати навчання, необхідні 100% відвідування лекційних і практичних занять. Пропущені практичні заняття відпрацьовуються. Дедлайн відпрацювань – передостаннє практичне заняття.

Політика університету:

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: робота на практичних заняттях у формі виконання творчих завдань і коротких доповідей по виконаній роботі.

Календарний контроль: атестація проводиться двічі на семестр з розділів кредитного модуля.

Семестровий контроль: залік.

Оцінювання та контрольні заходи

Рейтинг студента з кредитного модуля складається з балів, що отримуються виконання 17 практичних завдань.

Робота студента:

– на практичних заняттях визначає 100% його рейтингу з кредитного модуля;

Студент отримує найвищий рейтинг, якщо він:

- бере активну участь у роботі на практичних заняттях,
- опановує техніку олійного живопису, відповідно до поставленого завдання.
- виконує всі практичні завдання на відповідному рівні майстерності.

Викладач оцінює роботу студента на кожному практичному занятті. Рейтинг студента відображається в особистому кабінеті електронного кампусу.

Система рейтингових (вагових) балів та критерії оцінювання:

1. Роботи на практичних заняттях (максимальна кількість балів на 1-му практичному занятті складає 6 балів)

Високий рівень майстерності при виконанні творчого завдання	6
Добрий рівень майстерності при виконанні творчого завдання	4
Посередній рівень майстерності при виконанні творчого завдання	3

Календарний контроль:

Календарний контроль проводиться двічі на семестр. Метою проведення календарного контролю є підвищення якості навчання студентів та моніторинг виконання графіка освітнього процесу студентами.

Критерій		Перший календарний контроль	Другий календарний контроль
Термін		Тиждень 8	Тиждень 14
Умови отримання позитивного календарного контролю	Поточний рейтинг	20 ≥ балів	40 ≥ балів

Залікова оцінка формується з суми балів, отриманих за виконання практичних завдань протягом семестру.

Умови допуску до семестрового контролю: наявність кількості балів не менше від 40

За її результатами студент отримує відповідну оцінку (ECTS та традиційну) згідно таблиці.

RD	Оцінка ECTS	Оцінка традиційна
95 – 100	відмінно	Відмінно
85 – 94	дуже добре	Добре
75 – 84	добре	
65 – 74	задовільно	Задовільно
60 – 64	достатньо (задовольняє мінімальні критерії)	
RD < 60	незадовільно	Незадовільно
RD < 40	Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

За наявності у студента документів, які підтверджують його участь у конкурсах (міських, міжміських, всеукраїнських тощо) за темою практичного заняття або змістом кредитного модуля ці творчі роботи можуть зараховуватись за відповідною тематикою та відповідними балами РСО.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено доцентом кафедри, кандидатом мистецтвознавства, Ю.О. Коренюком

Ухвалено кафедрою графіки (протокол № 14 від 1.05.2025)

Погоджено Методичною радою НН ВПІ (протокол №12 від 30.06.2025)